

Izhaja v Trstu
vsako soboto popoldne.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Uredništvo in upravništvo
ul. del Lavatoio št. 1, I.
TELEFON 18-67.

NARODNI DELAVEC

Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Inserati se računajo na milimetre v širini ne kolone, in sicer po 8 vin. za vsaki mm. Za več nego 10kratno objavo pa po dogovoru.

Naročnina za celo leto K 4.—; za pol leta in za četrt leta razmerno.

— Glasilo „Narodne delavske organizacije“ v Trstu. —

Sofistika socialnih demokratov.

Organ narod. soc. železniških uslužbencev v Pragi piše:

Ni primernejšega naslova za zadnje dogodke, kot naš zgoraj navedeni. Sofistika je vedoma dokazovati neresnico raznim zavijanjem, tedaj ravno to, kar delajo oni, ki so dne 16. oktobra podpisali oni štiri letni pakt z ministerstvom železnic in sedaj železniške uslužbence mistificirajo, češ da so uspehi te vrste, da je dolžnost železniških uslužbencev, jim hvaležni biti.

Toda zagovarjati lastno izdano se težko posreči. Poslanstvo te vrste izživlja nasprotje in mi umevamo popolnoma, da je njih pozicija v važi nevarnosti, kar se opaža posebno v njih lastnem taboru, kjer člani nimajo za taka „pogajanja“ — kot so jih vodili voditelji sodrujgov — veliko umevanja. Umevno je, da bo „g. nišni“ Brodsky govoril o nehvaležnosti železniških uslužbencev, ki niso dosti dobro umeli onih grenkih trenutkov na Dunaju dne 16. oktobra prebitih, preje, nego je on podpiral izdajstvo zakrivljeno na interesih železniških uslužbencev. Zgodilo se je tako že v Plznu in drugod.

Uslužbenci niso hoteli pri nati napora, ki ga je povzročilo petdnevno pogajanje po dnevi in po noči. Težko so baje pridobljeni oni 4 milijoni kron. Nihče ne ve, koliko krvi je to veljalo! No, seveda, potem je vse zaman. Radi te nehvaležnosti je gotovo marsikateri izmed „pogajateljev“ jezno pljunil in zagodrnjal „kaka gnjusnost! Mar ne umevajo ta uboga individua, ta masa brez volje, kaj smo za nje naredili prej, nego smo dobili to svoto za večji grizljaj kruha?“

S sofistiko in frazami hodijo sedaj gospodje po svetu. Dobro je še, da ima laž kratke noge in tudi je dobro, da so železniški uslužbenci naučili v zadnjih letih premišljati in sedaj opazijo, na kateri strani je resnica in kje vede resnico zavijajo in storjene pregreške izlivajo. — Naučili smo se, hvala bogu, gospode odresenike poznovati. Toda sedaj k važi diskusiji.

Leto 1905 je bilo leto harmonije, katere so se vdeleževali tudi ostali, kot socialni demokrati, nemški nacionalisti, krščanski socialisti, da, celo uradniki brez razlike dostojanstva, navzlic temu, da so socialni demokratje malo popreje od boja

PODLISTEK.

Vladarji ozračja.

Po raznih virih spisal H. V.

Razen zračnih ladij aerostatičnih vzbujaajo pa v zadnji dobi veliko pozornost tudi letalni stroji aerodinamični, nenačudni uspehi bratov Wrightov opravičijo največje nade. Tudi po iznajdbi balona skušali so razni navdušenci, seveda brez posebnih uspehov, razrešiti problem mehančnega letanja. Marsikateri je plačal pri tem svojo preveliko drznost s smrtjo. Izdelavali so se celo modeli velikih letalnih strojev s parnimi stroji, kot n. pr. zračni parni voz Hensonov, ki je bil patentiran na Angleškem s parlamentnim aktom, imel je parni stroj z 20 konjskimi silami, ki je tehtal s potrebno vodo vred samo 600 funtov. Večjih in občudovanja vrednih uspehov pa je dosegel šele inženir Lilienthal. Izhajal je od naziranja, da se problem letanja neda razrešiti z velikimi stroji, marveč edino-le na podlagi študija ptičjega poleta in ponesmanjem prostega dviganja se velikih ptičev. Ni skušal dvigniti se v zrak mahanjem proti, marveč je tekkel z razpetimi krili proti vetru s kakega griča in se je dal dvigniti v zrak od zračnega tlaka, nato se je zopet polagoma spuščal k tlom. Slednjič je sestavil dva na krila, ki so imela v celoti 18 kvadratnih metrov plo-

odsvetovali. Pošteni ljudje, videči, da so znali železniški uslužbenci odstraniti vsako sovražstvo, ko se je šlo za skupne interese, so si domnevali, da je mogoče ohraniti to harmonijo tudi nadalje in da bode na ta način mogoče veliko storiti v korist uslužbencev.

Žalibog so se varali. Socialni demokrati niso opustili svoje pristranosti. Po njih krivdi je prišlo k utanovitvi kartelov poleg koalicije in ista koalicija od nikogar opravičena (vprašali smo namreč članstvo, če ve za to, kar so storili za njih vodje) je paktirala z ministerstvom železnic 16. oktobra po vseh pravilih, kot se za c. k. vladno stranko spodobi in sklenila štiri letno premirje, brez da bi se ozirala na neizmerno škodo, ki jo povzroči uslužbencem. Toda niso vsi člani tako delali. Pravilno smo poročali vže popreje, da nekateri pakta niso podpisali. O tem piše „Eisenbahn-Beamter-Zeitung“ dne 8. novembra t. l. sledeče: Gospod Ath. Prell proglašja, zakaj in skakšnih razlogov ni podpisal onega pakta in zakaj je sploh, videč nepoštenost koalicije, izstopil. — Odgovarja na proglas „Eisenbahnerja“ z dne 1. novembra nasledno:

Neresnično je, da nisem dal izrečni proglas, da so dana priznanja nezadostna. Resnica je, da sem razloge k odložitvi mandata na obširen način razložil kakor tudi motive, ki me k temu koraku silijo, razložil sem in posebno dokazoval to, da uradniki z domnevano avtomatiko, ki obstoječim nepristojnostim in protekciji nikakor ne stori konca, ne bodo na boljšem in da v ti pseudoavtomatiki na nikak način ne moremo videti uzadovoljenja personala. Po tej izrečni proglasitvi pred celim izvršnim komitejem sem svoj mandat definitivno odložil. Nadalje je neresnično, da bi me bil zadržal strah pred trenutno nezadovoljnostjo jednega dela uradništva, da bi k sklenjenemu paktu s štiriletno dobo trajanja dal svoj podpis. Res pa je, da se ne pustim voditi od naladovosti (Stimmungsmacherei), naj prihaja vže od kakoršne koli strani in nadalje je resnica, da nisem odložil svojega mandata radi trenutnega razpoloženja, marveč samo za to, ker sem prišel do prepričanja, da komite svoje naloge, katere se je poprijel in sicer prodreti s tremi uradniškimi zahtevami, ne bode splnil. In če bi se bil morda še

ščine pri razpetju 5 in pol m. in delal je z njimi poskuse v vetru s hitrostjo 10 m. pri tem ga je veter brez zalata dvignil z griča in nesel v skoro vodoravni smeri. Pri enem izmed teh poskusov strmoglavil je Lilienthal dne 10. avgusta 1896 blizu Berlina z velike višine na tla in si zdrobil ramo, kratko na to je tudi umrl. Njegov stroj je bilo primitivno zmajeveto letalo in prednik sedanjih aeroplanov, ki so med raznimi sistemi aerodinamičnih strojev jedini do sedaj dosegli praktičnih uspehov.

Aeroplan je sestavljen z ene ali nekoliko nosnih ploskev, ki se v naslonjeni legi radi učinka zračnega vijaka hitro pode skozi zrak, pri tem povzročajo navzdol uhajajoči zrak tako močan pritisk, da se stroj dvigne. Nosne ploskve morajo biti v jedni ravnini ali pa nad seboj v dveh ali več nadstropjih. Potem se imenujejo ali monoplani, kot Bleziotov, Kapferov in Esnault-Pelterierov, ali biplani Delagrangev, Farmanov, Wrightov in Ferberov, triplani in multiplani. Vijake se goni z lahкими motorji in višina se uravnava dvema krmili. Največji uspeh sta dosegla dva sedaj Amerikanca brata Orville in Wilbur Wright. Bliriot se je vzdržal v zraku dne 6. julija 1908. 8 min. 40 sek., Farman dne 6. julija 1908. 20 min. 20 sek., Delagrance pa dne 6. avgusta 1908. 29 min. 53 sek. Rekord Delagrancea je prekosil 9. avgusta t. l. Orville Wright v Washingtonu, ko se je vzdržal v zraku skozi 57 min. 31 sek. in preletel v tem času 20 angl. milj

pomisljal to storiti, storil sem isto vže iz tega razloga, ker se je odrekla zastopnikom uradništva v zadnjem trenutku dejanska podpora s strani ostalih koaliranih društev. Mojo odločitev je pospešilo tudi vedenje poslancev dra. Ellenboga in Tomchika, ki sta še dva dneva pred sklepom eksekutivnega komiteja proglašila, da bode ta zahteva avtomatičnega avanziranja uradnikov zagovarjala, pa sta v zadnjem trenutku svoje vedenje spremenila in zakrivala raznimi sofistichnimi izgovori. Tedaj ni bila bojazen ki me je dovedla k koraku, da odložim mandat marveč edino le prepričanje, da odgovornost, ki sem jo vzel na se nasproti svojim kolegom, ne dovoljuje, da sklenem pakt, ki ima nezozirne posledice, in za katerega nisem bil pooblaščen.

No, glejte, tako piše eden izmed neposrednih vdeležnikov celega pogajanja. — Isto tako potrjujejo resnico gospodje Kunewilder in tudi predsednik društva uradnikov in koalicije, Bastendorf. Ali je treba še več razlogov?

In sedaj naj nam še kdo reče, da je skupno nastopanje s socialnimi demokrati mogoče. Ni dvoma, da je s tem koalicija popolnoma poražena. Toda nabajamo še druge znake, ki vzbujajo naš dvom. — Gospodje so dne 20. septembra na sestanku delegatov določili svoje zahteve, ki so obsegale 11 točk. — Dne 1. oktobra so prišli s temi zahtevami k c. k. ministerstvu železnic in takoj so jih restringirali tako, da je ostalo z 11 točk samo še 7 in sicer na podlagi dogovora, sklenjenega pri ministru železnic, vsled česar so zahtevali samo to, kar namerava že itak storiti. Cela vrsta važnih vprašanj, kot zvišnje stanarine, izvanredno avanziranje, imenovanje signalnih ključavničarjev signalnimi mojstri, paznikov pump, skladiških nadzornikov in d. poduradniki, določitev gotove dobe za provizorium i t. d., izvanredno avanziranje je bilo jednostavno vrženo v kot.

Revolucionarni zastopniki, ki so pri vsaki priliki natvezali svetu, da ko oni začnejo, bo njih čin podoben eksploziji smodnika, ako vlada na njih komando ne pripusti; vsi ti gospodje slavne revolucijske stranke so na trebuhu lezli pred ministrom železnic in prosili usmiljenja. — Kaka ironija!

Proglašavamo, da nimamo docela nikakega zaupanja do kakega čina, v katerem

in dosegel hitrost 36 milj v uri. Popoldne istega dne dvignil se je drugič in vstrajal v zraku 62 min. 15 sek., pri čemur je dosegel hitrost 38 in pol angl. milje v uri. V sledečih dnevih je vedno na novo pobijal svoje lastne rekorde, in dne 13. avg. je vstrajal vže 74 min. 24 sek., in se povspel v višino 350 m. Obvladoval je svoj stroj popolnoma varno in že je pomisljal sestaviti velik aeroplan za šest oseb, ko se je 17. avgusta pri poletu s poročnikom Selfridgona, katerega je vzel na krov, da spolni pogoj amerikanske vlade, ki je določila za prevzete stroja, da mora stroj vstrajati v zraku celo uro z dvema osebama, zlomilo nepričakovano eno krilo vijaka in je stroj telebnil na tla. Poročnik Selfridge je bil takoj mrtev in Wright težko ranjen.

Wilbur Wright je medtem delal poskuse v Le Mansu na Francozkem in je pobil dne 16. avgusta s svojim poletom trajajočim 38 min. 18 sek. rekord Delagrangevov v Evropi, pri tej priliki je preletel več nego 40 km. v višini 10—15 m., dne 17. avgusta je vstrajal v zraku 42 min. 47 sek. in 21. avgusta 1 uro 31 min. 25 sek., s tem je pobil tudi bratov rekord.

Bratje Wright so delali svoj stroj mnogo let, proučavajoč teoretične študije in praktične poskuse, vzdržali se vže l. 1903. 56 sek. v zraku in preleteli 852 p., ker so pa hoteli ohraniti tajnost svoje konstrukcije niso puščali nikogar k poskusom in v obče se jim ni verjelo.

(Dallje.)

imajo svoje roke gospoda Adler in Ellenbogen, ker koder ti stopajo, sedem let ne raste trava.

V ostalem nista oba nasprotnika kake kapitalistične institucije, naj bo že ta kapitalist država, ali židovsko podjetje — in za to nezaupanje.

Prašamo, ali so hoteli socialni demokrati zares zapričiti boj? Njih agacija je vsaj bila na to naprejena. Konečno še 12. septembra so vedno in vedno trobili: ako vlada ne privoli i t. d., da pride do boja? No, ali je vlada privolila. Ni privolila. Zakaj ni prišlo do boja? Ali gre to, zadovoljiti se z nejasnimi in neodločnimi privolitvami, ki jih je storilo c. kr. ministerstvo železnic?

Zakaj ne povedati železniškim uslužbencem resnico? Odpustili bi, da se je popustilo, saj pogajanja imajo ta namen, ali takega popuščanja, kakor so je oni zagrešili, ne razumemo in tudi ne moremo razumeti obvez, ki so jih takrat storili v formi štiri letnega premirja. Tudi če ta obveza za nas ne velja, vendar je naše gibanje znatno otežkočeno, ker vse kaže na to, da je tu očitni namen, zoperstaviti z vso energijo proti vsakemu našemu bojevnemu gibanju.

Mi smo zadosti razumni, nego da b se za malenkostne zahtevke lotili boja. Našega orožja, „pasivno rezistenco“, nočemo zlorabljati, ali toliko naj bo tu konstatirano, da ako je bil kedaj kak razlog za „pasivno rezistenco“, pa je bil ravno v tem letu, ker je preteklo triletno premirje, sklenjeno ob popolnoma drugih okoliščinah v l. 1905. Gautscheva vlada je jasno in določno proglašala, da hoče v teku teh treh let uvesti korenite poboljške v vseh smereh.

Ona tega ni storila in ravno za to se je moralo drugače postopati! In če tudi ni bilo tudi tu ravno Gautscheve vlade, eventualni boj je moral biti naperjen proti onim, ki so prevzeli njeno dedščino. Kaj bo sedaj? Eden izmed najkardinalnejših zahtevkov uslužbencev je ravnotako izdan. Mislimo na zahtevek, ki so ga stavile malone vse organizacije. Je to zahtevek, da bi pogodbeno in delavno razmerje bilo urejeno potom zakona. Ta važni postulat železniških uslužbencev je sedaj odstavljen s tem, da je del organiziranega železniškega proletarijata prevzel na se dolžnost, držati gobec skozi štiri leta. In razun tega, organizacije so izgubile na resnosti v očeh vseh onih ljudi, kateri reprezentirajo avstrijsko vlado. Že po skrcenju zahtevkov sta bila tudi znižana pomen in armada železniškega proletarijata, in nadalje je bil znižan respekt nasproti onim organizacijam, da je koalicija ozkoprsno strahopetno popustila in barantala.

In ako si ogledamo notranji politični položaj, razrite razmere, v katerih se nahaja avstrijska vlada, moramo priznati, da gotovo ne pridemo legalnim potom do odobrenja onih „izbojevanih“ starih milijonov, ki se imajo uvrstiti v proračun.

Vse to pomenja, da je situacija za uboge sužnje krilatega kolesa postala hušja. Škoda, povzročena po tem postopanju koalicije, je nedogledna in železniški uslužbenci brez razlike političnega prepričanja imajo mnogo razlogov pritoževati se proti onim, ki so pakt sklenili in ki so povzročili to grozno situacijo. Po izdajstvu koalicije je slo po vodi tudi upanje na solidaritetu železniških uslužbencev, da, naravnost se lahko trdi, da je skupno postopanje za mnogo let onemogočeno. Gospodje bodo v svoji zadregi pravili: „Naj pa narodnosocialna zemška jednota stopi sama v boj, naj izvrši ona, kar smo mi zamudili, naj ona sama priredi v prosepah železniških uslužbencev pasivno rezistenco, morda bo bolje.“

Tako in enako bodo povedali železniškim uslužbencem, seveda pa ne porečejo ob enem, kako daleč je mogoče sedaj tako storiti, ko po njihovi krivdi visi Damoklejev meč na našo organizacijo in sicer, da

s proklamiranjem boja v sedanji dobi ob sedanjih političnih razmerah bi povzročilo razpustitev naše mogočne organizacije. In to radost jim ne privoščimo, razdejati naše vrste, povzročiti kaos in onemogočiti, da bi začeti boj imel uspeha. To je njih očividni namen. Vse je zaprodano, vse je izdano in to so storili oni, kateri le iz strankarske in osebne trme, iz samega sovraštva proti ljudem drugega prepričanja, so pritrdili paktu in se kakor židje barantali z onimi, ki so naši skupni nasprotniki.

Da bi vsaj enkrat železniški uslužbenci spregledali, da bi zlasti spoznali, na kateri strani je resnica in kdo je nepošten. Nas to ne zmede, v našem taboru bo nadalje živahno in čvrsto. Mi bomo tudi nadalje o svojih usodah sami odločevali in ponudimo v tej resni dobi tolažbo onim, kateri so bili ukanjeni. Dogodke minulih dni ne zamečemo v kot, bomo se jih vedno spominjali in pride trenotek, ko v odločilnem boju stržemo krinko z lic nepoštenih ljudi, onih, ki so tako dolgo varali železniške uslužbence.

Vam pa bratje, kličemo: Ne zgublajte poguma, marveč vse, kar smo tu navedli, bodi vam v vzpodbujajo, da bi z večjo vzhlenostjo dogradili našo organizacijo, še z večjo ljubeznijo držali se iste, in daj Bog, da pride kmalu trenotek, ko vsi slovenski železniški uslužbenci spregovorijo glasno in odločno in onemogočijo vsako nepošteno postopanje in politiko krivih voditeljev.

Tajniško poročilo tovariša V. Engelmana.

(Nadaljevanje.)

Pridem na

društveni urad.

Početakom našega društva uradovali so menjaje se, razni odborniki. Ker je pa število udov rastlo vedno bolj, a z njimi tudi pisaršiški posli, trebalo je stalnega uradnika. Odbor je tem imenoval tovariša Starca, potem Trevna, a sedaj uraduje tovariš Zadnik.

Ustreza družbenim pravilom ustanovil se je tudi

pravovarstveni urad.

Da je sicer poslovali takoj ob početku N. D. O., a izvrševali je začel svojo nalogo pravzaprav bolj intenzivno s 1. januarjem t. l. s tem, da je dobil stalnega uradnika-veščaka, jurista. Tuji ta okolnost, da je mogel odbor oskrbeti stalnega uradnika-pravnika, kot voditelja pravovarstvenega urada, je beležiti v vrsto uspehov in naraščajočega delovanja našega društva.

Tekom sedem mesecev, odkar posluje poseben uradnik, je imel ta urad 150 opravičnih števil, s približno 450 primernimi ulogami. Tu pa niso vštetni vsi ustmeni nasveti dani družbenim članom vsak dan in one uloge, katere je početkom učinil naš predsednik sam, ko še ni bilo stalnega pravnega uradnika.

Omenim naj še, da ta urad, dasi je imel obilico posla z onimi zadevami, ki so po naših pravilih spadale v njegov delokrog, je šel in gre še vedno drage volje na roko tudi v zadevah, ki stoje izven njegovega delokroga, to pa seveda v toliko, kolikor dopuščajo razmere in čas.

Na tem mestu pa se moramo iskreno zahvaliti našim gg. odvetnikom, ki so radi požrtvovalno in brezplačno prevzemali pravovarstvo tedaj, ko se je moralo nastopiti sodno pot. Povdarjam, da so se vsi vedno drage volje odzvali, posebno pa si je stekel v tem oziru največ zaslug g. dr. Slavik.

V posebno dolžnost pa si čutimo omeniti, da je naš tovariš predsednik, dasi preobložen z drugim delom, tudi požrtvovalno podpiral pravovarstveni urad povsodi tam, kjer je le mogel in posebno, kjer je bila prilika taka, da je bila potrebna njegova intervencija.

Razeseljiva je tudi okolnost, da je imelo delovanje pravovarstvenega urada razmeroma veliko uspehov na vse smeri.

Če je pa tu pa tam beležiti kak neuspeh, je to pripisovati dejstvu, da se niso dale točne informacije, toda te so bile prav redke. Priporočamo tovarišem, naj dajejo vselej dejstvom odgovarjajoče informacije, in to pravočasno, ker sicer povzročajo N. D. O. le nepotrebne stroške ter potratno dragega časa.

Gotovo je, da bodo posli pravovarstvenega urada vedno večji, kar se more razvideti iz vedno naraščajočega dela, to pa seveda le dokazuje veliko potrebo in korist te institucije, ki krepko podpira tovariše tedaj, ko se jim zgodi kaka krivica.

Iz tega je jasno, da je ta urad v krepko in koristno zaščito slovenskega delavstva.

In že radi tega je dolžnost vsakega stanovsko in narodno zavednega slovenskega delavca, da podpira N. D. O., ki bo s tem še trpežneje mogla zastopati interese slovenskega proletarijata.

Poglejmo sedaj

stanovski položaj.

Prvi uspeh, ki ga je dosegla N. D. O. je bil memorandum subakordantov. Zahtevam, katere je ta obsegal, ustreglo se je na merodajnem mestu popolnoma.

Na dalje je bil naš boj proti „teseram“. Da je N. D. O. zavzela v tem oziru pravilno stališče, je dokaz pač to, da isto, kar se je povdarjalo na našem shodu dne 15. sept. 1907 v ravno tej dvorani, trdi danes centrala socijalistov na Dunaju. Glasilo te, časopis „Arbeiter Zeitung“, je pisal pred nekaj dnevi, da se je pred nekaj dnevi vršil shod o vprašanju glede „teser“. Na tem shodu so pa povdarjali socialno-demokratski voditelji, da so „tesere“ za delavstvo povsem poniževalna uvedba. Omenjam danes to, da se bodo tovariši spomnili onega zaničevanja, ki so ga po onem našem shodu nagradili proti N. D. O. vsi naši nasprotniki, a sedaj previdno molče...

Meseca decembra je N. D. O. imela priložnost nastopiti javno ob priliki velikega štrajka zasebnih težakov, ki so ga vpriporili socijalisti. Štrajk je trajal enajst dni. Povod štrajku je znan. Na tem mestu omenjamo le, da je odbor N. D. O., kot vesten zastopnik za interes našega delavstva sklical poprej zaupnike težakov na posvetovanju, in potem na zborovanje same prizadete težake ter je, pojasnivši jim razloge, ki govorijo proti in za uprizoritev stavke, prepustil odločitev njim samim.

Ob tej priliki se je pokazala enodušnost mišljenja med odborom in prizadetimi delavstvom. Na nalašč za to sklicanem shodu so slovenski težaki enoglasno proglasili vzdrževanje od stavke in izjavili, da se bodo brez ozira na stavko vdeleževali dela iz znanih razlogov. Tu nam bodi dovoljeno proslaviti v trajen spomin odločno voljo in vztrajnost naših težakov, ki so kljubovaje raznim očitanjem in neprijetnemu terorizmu, da celo osebnim napadom od strani socijalistov vzdržali svojo voljo do konca stavke in s tem dali sebi najlepše pričevalo zrelosti in discipline. Ni mogoče v kratkem okvirju tega poročila opisati ogromnega dela, ki ga je izvršil tedaj odbor. Tekom celih 11 dni stavke so se vršili vsak dan shodi, kjer je vodstvo organizacije poročalo o dnevnem položaju in sprejemalo pritožbe od strani težakov. Odgovarjaje na napade in blatenja proti N. D. O. je društveno vodstvo v dveh izjavah v listu „Edinost“ preciziralo svoje stališče. Ko so se pa naši nasprotniki lotili zadnjega sredstva — obrekovanja voditeljev organizacije, in s tem skušali rušiti vzorno disciplino, je moral odbor v neštetih slovenskih letakih svariti težake pred mahinacijam socijalnih demokratov. (Pride še).

Politični razgled.

Ave Hungaria...!

Kdor količkaj pozna ogrske razmere in titanski boj, ki ga vodijo tlačene nemadarske narodnosti (Hrvat, Srbi, Slovaki, Romuni, Nemci itd.) proti ogrskemu šovinizmu, ki v svoji pijanosti in pohlepnosti požira vse, kar ni madjarsko, ta ve s kako doslednostjo hrepenijo rečene narodnosti vže leta in leta po ureditvi splošne volilne pravice, ki jih naj reši neznošnih spon suženjstva in hlapčevanja ogrskemu imperijalizmu s tem, da jim zagotovi primerno zastopstvo v državnem zboru in s tem postavi v položaj, s katerega bi z večim uspehom, nego do sedaj povzdigovali svoj glas proti znanim ogrskim razmeram. Kadar je sedanje koalicijsko ministerstvo prevzelo vlado, je, kakor splošno znano, večina, to je stranka neodvisnosti, vzela v svo plačilno objubo uvedbo splošne volilne pravice za ogrski parlament. Temu je pritrdila tudi krona. Svestjo, si te dolžnosti napram svoji lastni stranki in posebno nasproti ogrski in evropski javnosti, je tedanjji minister notranjih zadev Kristoffy res izdelal načrt volilne reforme, ki je slonel na principu splošne enake in tajne volilne pravice.

Toda madjarska vera se je zopet enkrat pokazala! Objube so imele služiti le v srho, da si stranka neodvisnosti, z bolnim Košutom na čelu, zagotovi trajno večino v ogrski državni polovici. Kakor hitro se je to doseglo, je stranka neodvisnosti, verna svojim tradicijam, smatrala, da je prišel moment za prelomiti dano besedo. Kristoffy je pal in z njim njegov načrt volilne reforme. Danes sedi na fotelju mi-

nistra notranjih zadev Andrassy. Ker je vsa nemadarska javnost in posebno delavstvo vse odločneje reklamiralo, naj se izpolni objuba in uvede volilna reforma, je Andrassy izpolnil objubo madjarske vlade. Predminoli teden je namreč Andrassy predložil ogrskemu drž. zboru vladni volilni načrt, sestavljen na principu pluralnega volilnega sistema.

Ne pripadnost ogrski državni polovici, izpolnjeno 24. leto življenja, podvrženost krvnemu davku, ampak viša ali nižja stopnja kulture odločuje o vplivu državljan na zakonodajo in upravo. S tem se hoče zadati smrtni vdarec nemadjarskim narodnostim in izključiti vsak vpliv mase na usodo političnega življenja. To je „splošna volilna pravica“, toliko obljubljen od ogrske vlade in od — krona! Tako se spolnjujejo v današnjem stoletju dane obljube. Mesto razširjenja moči slabih proti molohu ogrskega centralizma, birokratizma in oligarhije, se hoče s predloženim doseči ojačenje madjarizma proti slabim, nemadjarskim narodnostim. In veste kako Andrassy in z njim ogrska vlada opravičuje to kršenje dane obljube? Z ogrsko „državno idejo“, z dolžnostjo vsacega poštenega Ogra, da skrbi za bodočnost „ljube domovine“, s potrebo, da se zavaruje edinstvo države proti nemadjarskim narodnostim, s potrebo, da se državna vlast ne izroča neposedujočim slojem.

To so same fraze. Ta naravnost brezobrazni državni čin ogrske vlade se da opravičiti le s stališča ogrskega šovinizma, nadutosti in političnega nepoštenja. Kaj pomenja „državna misel“? Tlačenje in vničenje vsega, kar ni madjarsko. Kaj pomenja stremeti po edinstvu? Kopati grob večini v državi, nemadjarskim narodnostim. Kaj pomenja slednjič strah pred neposedujočim? Ohranjanje dosedanjega režima nasilstva, krvoločnosti! In Dunaj? Gleda mirno in se smeje. Smeje, a ne misli na gada, ki bi vtegnil pičiti tudi nraga.

Prepričani smo in upamo, da se želje ogrskih magnatov ne bodo tako lahko vresničile. Nemadjarske narodnosti, oživljene po zdravem demokratičnem duhu, bodo, združene z ogrskim proletariatom, vže znale pokazati svoje zobe Budimpešti in — Dunaju.

DOMAČE VESTI.

Za naše premikače. Splošno znana je anarhija, ki vlada nekaj let sem pri c. kr. glavnih skladiščih. Brez vsake pravne podlage, navezani na protekcijo in naklonjenost, životarijo delavci v področju c. kr. glavnih skladišč. Ob takih razmerah izvršujejo prizadeti delavci skozi 5, 6, da, celo 8 in 10 let svoje naporno in največ telesne in duševne žrtve zahtevajoče delo. Kadar pa pride dotični delavec po tolikoletnem vzornem delu v položaj, da bi se ga imenovalo stalnim (stabilnim) delavcem, tedaj mora prepogotoma doživeti bridko razočaranje, da se je na njegovo mesto imenovalo delavca, ki je včasih ne samo veliko mlajši od njega po službovanju, a ni tudi boljše vposobljen za izvrševanje dotičnega dela. Kako pa je to možno? S tem, da vživa mlajši delavec naklonjenost in dobrohotnost vsemožnih gospodov pri upravi c. kr. glavnih skladišč in z isto združenih priljubljenih kapotov socialno-demokratske stranke, ki v vsem odločujejo v zavisti vrednem objemu s prej imenovanimi gospodi.

Poručje marsikdo: „Pa zakaj niso tudi naši delavci deležni teh protekcij?“ Ker znajo ohraniti svoje človeško dostojanstvo in ne trobijo v isti rog z rečeno gospodo! Naš delavec je torej popolnoma navezan na-se. Sicer pa naši delavci nočejo protekcije. Naj se vsakega meri po njegovi vrednosti na podlagi obstoječih zakonov in naredb. To je zahteva naših delavcev. Tej zahtevi so dali naši premikači tudi izraza v spomenici, ki jo je posebna njih deputacija s posl. tov. Fr. Buřivalom na čelu izročila minoli četrtek v roke trgovskega ministra na Dunaju. V tej spomenici zahteva o prizadeti premikači, naj se tudi v praksi uveljavijo določbe odredb na korist delavcev, spadajočih v področje c. kr. glavnih skladišč in konsorcija težakov, glasom katerih odredb imajo vsi delavci, ki so zdravi, ki se nahajajo nepretržno skozi 4 leta v službi in ki niso prekorali 40. leto življenja, pravico do takozvanega sprejemnega certifikata, ki jih vposobluje postati takoj stabilnim delavcem. Seveda je to slovo zakona, v praksi se za to ne zmeni nihče. Vrhu tega določajo gori rečene odredbe natančno koliko pokojnine, oziroma opravne priče prizadetim delavcem, oziroma družinam delavcev, ki so izgubili vsled kake nezgode svojo zmožnost do dela, ali pa pustili na delu svoje življenje. Tudi to

se seveda v praksi ne uveljavlja. Razun do sedaj omenjenega zahtevajo rečeni delavci, naj se tudi jemlje poseben obzir na premikače, ki so po večletnem delu doživeli v službi svoje 40. leto življenja. Slednjič zahtevajo, naj se uredi razmerje starih in mlajših delavcev do vsakdanjega dela in naj se v naprej naznani kategoriji delavci pridejo dotični dan do vporabe. To so bistvene zahteve premikačev, iz katerih se na naravnost drastičen način zrcali žalostno stanje v katerem se nahajajo naši premikači pri c. kr. glavnih skladiščih. Ali bodo njih želje vendar enkrat uslišane? Po dosednji skušnji bi smeli vsaj dvomiti, vendar-le upamo, da bo tudi slavna c. kr. vlada prešla iz stema objub na sistem resničnega in poštenega dela!

Zvišanje pokojnin o priliki cesarjevega jubileja. Čuje se, da bo o priliki cesarjevega jubileja odlikovanih kakih 4000 oseb in da bodo obenem tudi milostnina potom zvišane pokojnine raznim civilnim in vojaškim vpokojencem. A kakor je sediti po raznih vesteh in sploh po dosedanjem vedenju naše slavne vlade, bodo zvišane pokojnine le onim osebam, ki imajo že sedaj prav mastne pokojnine. Kaj bo z vpokojenimi državnimi uslužbenci? Znano je, da je pokojnina teh revežev tako mala, da nikakor ne morejo živeti ob nji. — Pa ne le državni uslužbenci, marveč tudi nižji državni uradniki, učitelji itd., imajo tako pokojnino, da ob vedno naraščajoči dragini ne morejo živeti ne umreti. Oni, ki so svoja najboljša leta žrtvovali v državni službi, morajo na svoje stare dni — in teh ni malo — iskati si kake borne privatne službe, da jim ni treba ravno vmirati od gladi. Ali ni sramotno za državo, da človek, ki je onemogel, ali si pokvaril zdravje v nje službi, mora potem iskati službe drugod, če hoče živeti?

Tem torej, vpokojenim nižim državnim uradnikom in državnim uslužbencem, naj se o cesarjevem jubileju zvišajo pokojnine, ne pa kakim ekscelencam, ki imajo že tako vsega dovolj!

Novodobni Mesija! Slovenski delavci! (ne sodrugi), tako Vas pozivlja novodobni odrešenik, ki hoče jutri v Trhlem Domu ulice Bošketo javno prodajati svojo nezmojljivo modrost. Cesar gromenje Pittornja in objube Pagninija in kričavi Ethbin in učeni Joza niso zmogli, to misli in upa še rešiti sedaj najmodernejši socijalist dr. Tuma iz Gorice s pomočjo znanega Petajančka iz Pule.

Volitve v predstojništvo delavske zavarovalnice proti neizgodam so razpisane, kakor že objavljeno v raznih listih, na dan 16. decembra t. l. Na dnevnem redu je torej zopet slučaj, ki se ga ne sme pustiti izpred oči, in to tembolj, ker je v teh treh kategorijah, v katere se voli po enega člana v predstojništvo in enega namestnika, mnogo interesiranih slovenskih volilcev. Toliko podjetniki, kolikor zavarovanci volijo v naslednjih kategorijah: v I. kat. volijo železnica in transportna podjetništva; v II. kat. rudarstvo, kovinarstvo itd.; v VI. kat. papir in usnje, lesne snovi, kmetijski in gozdarski obrati in mlini. —

Vsak slovenski volilec naj svoj volilni listek dobro shrani in počaka nasveta, ki ga bodo objavili vsi slovenski listi.

Vozniška zadruga se je slednjič vstanovila. Ime jej je „Vozniška zadruga za Primorsko“, a sedež ima ta zadruga začasno v prostorih „N. D. O.“

Od Sv. Jakoba pri Trstu. Piše se nam: Že nekaterokrat se je sklical pri Sv. Jakobu zaupni sestanek članov N. D. O. v srho, da se izrazimo, ali se ima pri naš ustanovitvi prva zadruga. Vsakokrat smo bili mnenja, da bi se vendar enkrat začelo z ustanovitvijo takšne zadruge, a bili so različni razlogi, ki so nam dali misliti, ali se naj ustanovi zadruga pri Sv. Jakobu, ali pa kje nižje v mestu.

Pri Sv. Jakobu je narodni živelj najbolj razvit in tudi tukaj je največ delavcev, ki bi bili pripravljene vstopiti v zadrugo. Moramo pomisliti, da so v bližini Sv. Jakoba največje tovarne, da je tukaj koncentrirano delavstvo iz arzenala, in da se je tukaj zadrugištvu že precej udomačilo. Vzglede so nam konsumna društva, ki precej dobro delujejo. Ne hila bi torej nič napačnega, če bi bila zadruga ustanovljena ravno pri Sv. Jakobu.

Nadalje smo pa zopet mnenja, da morajo imeti tudi drugi člani lažji pristop do zadruge. Sedež zadruge bi torej naj bil kje na Barieri, kamor itak mi vsi zahajamo. Razun tega bi pa bilo tudi bolj priljubeno za okoličane, ki se vsi iz te strani vstavljajo ravno na Barieri. Ravno sedaj, ko so se ustanovile podružnice v Rčmanjih, v Borštu in v Dolini, je to neizogibno

potrebno, da mislimo na ustanovitev zadruge kje v bližini mesta.

Reči je lahko, tudi ustanovi se lahko, toda treba je moči, ki bodo zadrugo vodile.

No, s časoma bi se tudi vodstvo dobilo, a treba je moči, ki bodo podpirale tako podjetje. In takšne moči so delavstvo, ki se vpiše sedaj v zadrugo, in nam s tem tudi zagotovi naš obstoj. Nikar se ne izgovarjajte s tem, da se naj poprej zadruga ustanovi, da bodete potem pristopili. Ako se vpišemo sedaj, nam ne bo potreba pozneje, a denar nam tako ne bo izgubljen. Torej vpišite se, in če vam je treba pojasnila glede zadruge, oglasite se pri g. Šornu in on vam bo šel dragevolje na roko z raznimi pojasnili. — Kakor hitro storite Vi svojo dolžnost, jo bo napram vam napravil tudi pripravljani odbor, ki bo sklical Vas vse k ustanovnemu občnemu zboru.

Napredek. „Češko slovo“ glavno glasilo nar. soc. stranke na Češkem poroča, da je pri volitvah v odbor penzijskega zaklada drž. želez. uslužbencev v Avstriji zmagala kandidatna lista češko-poljskih in slovenskih uradnikov in uslužbencev. A gospoda sodruga Dijamant in Kopač? ... Kaj porečeta? ...

Večerni učni tečaji „N. D. O.“ Na podlagi v zadnji številki našega lista dane obljube sporočamo vsem interesiranim tvarišem, da se vrši prvi sestanek za te tečaje v ponedeljek dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih „N. D. O.“

Tovariši, od vas, ki se za to zanimate, je odvisno, ali postanejo ti tečajji v kratkem uspešna pomoč našemu prizadevanju za razširjanje prosvete med delavstvom.

Darovi.

Za „Narodnega Delavca“ so podarili sledeči organizirani delavci pri Strudhofu: po 1 K J. Trošt, M. Nabergoj, J. Novak, M. Barič, I. Barič, J. Klun, A. Koštrin, I. Klun; I. Braz K 1'10, po 50 st. F. Smet, C. Kočevar, I. Kranjc, J. Kranc, po 40 st. J. Merku, F. Lestan. Skupaj 11 K 90 st.

DELAVCI!

ŠIRITE „NARODNEGA DELAVCA“.

Delovanje N. D. O. v Trstu.

Prihodnjo nedeljo dne 22. t. m. ob 10. uri dopoldne se bo vršil v prostorih „N. D. O.“ shod premikačev c. kr. glavnih skladišč. Na tem shodu bosta tovariša, ki sta se vdeležila deputacije pri trgovinskem ministerstvu na Dunaju, poročala o vspehu izvršene akcije. Delavci, kakor vedno, pričakuemo, da se tega shoda vdeležite polnoštevilno.

Predavanje. „N. D. O.“ bo v svojih prostorih — kakor že obljubljeni — prirejala predavanja. V kratkem objavimo program teh predavanj za zimsko sezono. Na tem programu je nekaj velezanimivih predavanj.

Miklavžev večer priredi veselčni odsek „N. D. O.“ v nedeljo dne 6. dec. t. l. Ta zabava se bo vršila v prostorih „N. D. O.“ Veselčni odsek se toplo priporoča vsem ljubiteljem otrok za kakoršna si bodi darila, da bo sivobradem Miklavžu možno obdarovati otročiče članov „N. D. O.“ Darove sprejema urad „N. D. O.“

Plesne vaje bo prirejal veselčni odsek „N. D. O.“ v društvenih prostorih v ulici del Lavatoio št. 1. Prva plesna vaja bo jutri, v nedeljo 22. t. m., ob 4. uri pop. Mej vajo se vprizori šaljivi intermezzo.

Iz naših dežel.

Vstanovni shod podružnice „N. D. O.“ v Dolini. Veliko pred določeno uro je bila prostrana dvorana gostilne župana Pangerc v Dolini do zadnjega kotička nabito polna. Bili so prisotni vsi delavci domačini in iz bližnjih vasi in veliko malih posestnikov. Burno pozdravljeni so se pojavili točno ob 4. uri popoldne tovariš predsednik dr. Josip Mandič, odbornika tov. Skalac in Lokar in nekaj tov. delavcev iz Trsta. Župan in dež. posl. g. Pangerc je otvoril shod s pozdravom na navzoče in pozdravil v lepih besedah „N. D. O.“, ki da hoče danes postaviti trajen spomin svojega plemenitega prizadevanja na korist delavstva tudi v Dolini. Na to je podelil besedo tov. predsedniku dru. J. Mandiču, ki je obširno in temeljito razpravljal o

gospodarskih razmerah v Istri s posebnim ozirom na politično življenje v istej. Dokazoval je potrebo močne delavske organizacije ne samo se stališča hipnih potreb, ampak tudi se stališča organa, ki bode odlično vstajal in sistematično vplival tudi na razvoj socialnega zakonodajstva in na povspesevanje dobe, ko bo centralna vlada na Dunaju posvečala pažnjo delavskim potrebam ne le v srhu, da premaga momentane ovire parlamentarnega delovanja na Dunaju, ampak bo ta vlada izdelala načrte socialne zakonodaje, poglavito in izključno iz prepričanja, da je tudi delavstvo, kot enakopraven faktor v državi potrebno največje pozornosti in fiskalnih žrtv. V tem oziru se je govornik dotaknil ravno predloženega načrta o zavarovanju delavcev, primerjal istega s prizadevanjem vlade in viših krogov za povišanje oficirskih plač, ter konstatiral, da sedanji zakonski načrti, izdelani v srhu, da rešijo vlado raznih zadreg, in v časih zagate danih obljub, morajo nositi pečat preneljenosti in površnosti, kar bi gotovo ne smelo biti.

Potem je govornik razpravljal o programu „N. D. O.“ in je zaključil z apelom na navzoče, naj vstopijo vsi pod modro zastavo „N. D. O.“, v znamenju katere naj napoči novi čas tudi za bedno Istro. Na to je predsednik podelil besedo tov. Skalaku, ki je razmotril stališče „N. D. O.“ z narodnih ozirov. Sklicuje se na uspešno delovanje čeških narodnih socialistov, je dokazoval, kako se da združiti v okvirju odločnega narodnega stališča uspešno delovanje v socialni smeri. Vabil je vse navzoče v organizacijo. Tudi ta tovariš je žel obilo odobravanja.

Na to se je prešlo na II. točko dnevnega reda, na prečitavanje pravil podružnice v Dolini, ki jih je prečital g. nadučitelj Urbančič. Po dolgi debati, ki so se je vdeležili dež. posl. Pangerc dr. Mandič, Urbančič, Čuk Josip, Ota Lovrenc in drugi, se je vsprejelo en bloc vsa pravila in sklenilo združiti v podružnico v Dolini vasi: Dolina, Boljunec, Mačkolje, Kastelce in Petrink.

Tri tretji točki dnevnega reda, volitve, so bili izvoljeni v odbor sledeči tovariši: preds.: Josip Pangerc, odborniki: Štajn, Jerni, Čuk, Urbančič, Krmeč, Olenik, Kočevar; namestniki: Ota, Pišerljč, Maver in Bežič.

Še je govoril tov. posl. Pangerc, ki se je v vnešenih besedah zahvalil na izvolitvi ter obljubil, da bo toliko v deželnem zboru, kolikor v javnem življenju zastopal delavske interese. Njegovi obljubi so sledili burni „živijo-klici!“

Na to so govorili še g. nadučitelj Urbančič, ki je vse pozival na vstrajno delo, tov. dr. Mandič in mnogi drugi tovariši, na kar je novoizvoljeni predsednik Pangerc zaključil ta tako vspeli shod.

In sedaj, delavci, na noge!

Ustanovni občni zbor podružnice N. D. O. v Ricmanjih se je vršil v nedeljo dne 15. t. m. v nabito polni dvorani „Narodnega doma“ v Ricmanjih. Zborovanje je otvoril predsednik pripravljalnega odbora tovariš Pregarc, kateri je poročal o delovanju pripravljalnega odbora. Na to je govoril zastopnik N. D. O. iz Trsta, tovariš Jaklič, o pomenu in potrebi organizacije, ter pročitaval pravila podružnic N. D. O., katera so bila z velikim navdušenjem sprejeta. V odbor novoustanovljene podružnice so bili enoglasno izvoljeni sledeči tovariši: Predsednik Bernard Žuljan, odborniki: Anton Nabergoj, Andrej Žuljan, Ivan Bonano, Ivan Berdon, Mihael Kuret in Mihael Berdon. Po končanem ustanovnem občnem zboru je sledila pevska zabava s plesom, katera nam je zopet dokazala, kako lepa sloga kraljuje med zavednimi Ricmanjci.

V Borštu se vrši jutri nedeljo dne 22. t. m. ustanovni občni zbor podružnice N. D. O.

Socialno-demokratska strahovlada v Miljah dela res prav z brahijalno silo čudeže nad glavami slovenskih delavcev iz Škofije in miljske okolice v tehničnem zavodu pri Sv. Roku. Ne samo to, da slišiš samo ljubka(?) imena kakor „porco sciavo“ in slično, sprizjajziti se moraš tudi z „windischer Hund“, kar ti dokazuje pač pravo socialno-demokratsko internacijo. Če že regnikolo ne zmerja slovenskega delavca, tedaj pride na vrsto kak dalmatinski zagrižen odpadnik in na zadnje pa pravi Prus, kojemu je slovenska govornica bila tako zoperna, da je nekega slovenskega delavca kratkomalo odslovil, češ za sedaj ni dela tukaj pri nas iz vzroka, ker si avstr. slovenec.

Nekak podravnatelj, doma nekje pri Reki, je grozno srborito človeče, ki sovraži

vse, kar je slovenskega in si iz vsakega brije le norce. Gospod podravnatelj, bodi vam povedano, da nismo mi Slovenci zato tukaj, da si brijete iz nas norce; temveč Vi nam morate dati delo, da ne bodete imeli povoda reči, da stojimo, in nas potem iz tega vzroka odslavljali, Pruse in regnikole pa sprejemali v delo.

Nekako čudno pa izgleda vedenje nekih 35 laži-anarhistov. Vsakojake najmanjše grožnje teh mlečnozobnežev že vznemirjajo duhove naših predstojnikov, ki izlivajo potem jezo na slovenske delavce.

Listnica uredništva.

Tov. dopisniku iz Boljunca: Vaš prijazen dopis smo prejeli prepozno! Pristrčna hvala!

Odgovorni urednik: ŠTEFAN KOS.
Lastnica in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

Dobra domača hrana se dobi v gostilni „Al Telegrafo“

ulica dello Squero nuovo št. 15-17, (nasproti poštni palače).

Puntigamsko marčno pivo. — Izvrstna vina: dalmatinsko, istrsko, avstrijsko, štajersko in furlansko. Ob vsaki uri gorka in mrzla jedila.

Kosila po 48 stotink.
Udani M. HUTTER.

Pekarna Valentin Kukanja

vogal ul. Molin a Vento in Gastaldi ima na razpolago

- - vedno svež kruh - - in vsakovrstne sladščiće.

Kajetan Bonefačič

priporoča svojo

žganjarno ex POČKAJ

na vogalu ulic Ghega in Cecilia

Toči naravni dalmatinski in vodnjanski tropinovec i polhograški brinjavec in jagodec in druge razne likerje.

Civilna in vojaška krojačnica

Pavel Pestotnik

Trst — ul. Farneto št. 46 — Trst

se priporoča

slavnemu občinstvu in posebno članom „N. D. O.“

Cene najnižje. - Delo solidno. - Postrežba točna. —

KARL SAMEZ

TRST - ul. di Tor S. Piero št. 4. - TRST

priporoča sl. občinstvu svojo

civilno in vojaško krojačnico

Delo solidno.

Cene zmerne. Postrežba točna.

Pekarna Saksida

- v ulici del Belvedere št. 3. -

ima na razpolago

VEDNO SVEŽ KRUH

Prodaja vsakovrstne sladščiće, biškote Gatti, mandeljnovne fave in razna najfinejša vina.
SPREJME NAROČILA.

Književne novosti.

GREGORČIČ: Poezije, zv. IV. . . . . K 2-20
vezano „ 3-20
GOVEKAR: „Dobra gospodinja“,
gospodarska knjiga za naše mlade
gospodnje, vezano 2-80
„Štiri ruske slike“, povesti . . . . . —60
BENES: „Brodakovski odvetnik“ 1-50
Kip Gregorčiča . . . . . 4—

Vsakovrstne mašne knjige po raznih cenah.

Balončki v narodnih barvah po raznih cenah.

NOVOST! NOVOST

Nakiti za dvorane in vrte pri zabavah

v belo-modro-rudeših barvah, komad po 4 metre dolg stane po 40, 50, 60 in 80 vinarjev.

Vse te knjige, papir in potrebščiće se dobivajo v

Slovanski knjigarni in papirnici

Josip Gorenjec

TRST. — Ulica Valdirivo 40

Dr. Fran Korsano

specijalist za sifilitične in kožne bolezni

ima svoj ambulatorij

v Trstu, v ulici San Nicolò št. 9.

(nasd. Jadransko Banko)

Sprejema od 12. do 1. in od 5. in pol do 6. in pol pop.

Zaloga likerjev v sodččkih in butilkah

Jakob Perhac

TRST — Via delle Acque — TRST

Veliki izbor vsakovrstnih najfinejših in starih vin v butilkah. Postrežba točna. Cene zmerne. Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogoščenja itd. Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

: Pekarna Mreule :

v Rojanu, ulica Montorsino št. 7

ima na razpolago

vedno svež kruh in vsakovrstne najfinejše sladščiće.

Sprejema naročila.

IVAN KOŠMERLJ IVANOV

priporoča svojo

TRGOVINO Z JESTVINAMI

v ROJANU, ul. Montorsino št. 7.

kjer ima na razpolago vsakovrstne kolonijalije in druge jestvine, kakor tudi razne delikatese, najboljša vina in pivo v butilkah.

Civilna in vojaška krojačnica

Bogata zaloga tu- in inozemskega blaga in vseh predmetov spadajočih v krojaško obrt.

Odlikovan dne 5. aprila 1906. v Parizu s častno diplomom, častnim križcem in zlato kolajno in v Bruxelles-u z največjo odliko „GRAND PRIX“ diplomom.

Naročbe se izvršujejo točno in se dostavljajo na dom August Štular.

TRST, via delle Poste 12. I. nadst. (nasproti Smolarsove papirnice)

Podružnica Ljubljanske kreditne banke

Centrala v Ljubljani. Trst, Piazza della Borsa 10. Podružnice v Splitu in Celovcu.

Delniška glavnica K 3,000.000, rezervni fond K 300.000.

Opravlja najkulantnejše vse

- bančne in menične posle -

kupuje in prodaja pod dobrimi pogoji posebno

- devize in vsake vrste tuji denar. -

Vloge na knjižice

obrestuje s čistimi

4 1/2 %

AUSTRO-AMERIKANA - TRST

Redna brzoplovba mej Trstom, Italijo, Grško, Severno in Južno Ameriko.

TRST—NOVI-YORK, via Patraso in Palermo, odhod 3-krat na mesec.

TRST—BUENOS-AIRES, via Patraso in Palermo, odhod vsaki mesec.

TRST—BOGOTÁ-AIRES, via Almeria, Cadix, Las-Palmas, Rio de Janeiro, Santos ali Montevideo, odhod vsaki mesec.

Veliki transatlantski parniki z dvojnimi vijakom, preskrbljeni z obširnimi in luksuznimi instalacijami, za potnike I. in II. razreda. — Marconijev brzojav.

Za informacije se je oglasiti pri ravnateljstvu v Trstu, ulica Molin Piccolo št. 2. ali pa h kateremu si bodi agentu ali korespondentu družbe.

ŽIVNOSTENSKA BANKA PRO ČECHY A MORAVU - Obrtna banka za Češko in Moravsko.

Ustanovno leto 1868. Menjalnica: Via Nuova šte. 29. Podružnica v Trstu. Bančni prostori: Via S. Nicolò 30. TELEFON: 21-57
 CENTRALA v PRAGI. — Podružnice na Dunaju, I. Herrengasse 12, v Brnu, Budjevicin, Krakovu, Lvovu, Mor. Ostravi, Plznu, Prostějovu in Taboru. — CENTRALA v PRAGI.
KUPUJE IN PRODAJA VREDNOSTNE PAPIRJE, VALUTE IN DIVIZE — Akeljski kapital: K 30.000.000. — Rezervni in varnostni zakladi črez: 9.500.000. — Brzjavni: Živnostenská, Trst
ESKOMPT MENIC IN INKASO. BORZNA NAROČILA — Tekoči računi in računi na bančni žiro. — STAVBNI KREDITI — KREDITI PROTI DOKUMENTOM VKRANJA. — LEŽEOE V JAVNIH SKLADIŠČIH — **4 1/4 %** Vloge na vložne knjižice **4 1/4 %**

Krojač Pavel Kočevar

se priporoča členom „N. D. O.“, bratom Sokolom in vsemu sl. občinstvu. — Izvršuje vsakovrstne obleke, kakor tudi sokolske kroje. Postrežba točna, cene zmerne. Svoji k svojim! Pavel Kočevar, krojač TRST, ulica Nicolò Machiaveli 13, TRST.

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je prevzel

pekarno in sladščičarno

Campo Belvedere št. 2
 kjer ima na razpolago trikrat na dan svež kruh in razne sladščiče, potice itd. Udani **Filip Trobec.**

Filip Ivanišević

zaloga dalmatinskega vina: lastni pridelek v Jesenicah pri Omišu v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1405) v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporoča slav. občinstvu svoje gostilne „Al' Adria“ ul. Nuova št. 11 in „Al fratelli dalmati“ ulici Zudecehe št. 8 v katerih toči svoja vina I. vrst.

dobroznano žganjarno

v ulici Miramar 1., nasproti kolodvora južne železnice kjer toči najpristnejši kranjski brinjevec, vipavski tropinovec in prve vrste slivovec itd. Ima na razpolago tudi razne sirupe in druge likerje. Ferdinand Pečenko.

Podpisani priporoča svojo

Gostilno Magagna

na vogalu ulic Carradori in Carlo Ghaga
 kjer toči najboljšje „Kriško vino“, in pivo Puntigam. — Postreže ob vsaki uri z gorkimi in mrzlimi jedili. Udani Jakob Maganja.

GOSTILNO

v ul. dell'Istria 658
 kjer toči najizvrstnejša istrska vina in dalmatinski opolo. Postreže lahko tudi z mrzlimi in gorkimi jedili. G. Babič.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo dobroznano

gostilno s krasnim vrtom

„Al buon ritrovo“

v ulici Stadion št. 19, kjer toči kraški teran prve vrste, najboljše istrsko belo in črno vino, poleg tega izvrstno vipavsko in tudi dalmatinsko vino, kakor tudi Dreherjevo pivo ter more poslužiti z domačo kuhinjo kakor tudi z mrzlimi jedili. — Posebno ugodno za delavce. Za obilen obisk se priporoča rodoljub Andrej Furlan.

Podpisani priporočam sl. občinstvu in tov. členom „N. D. O.“ svojo dobro znano gostilno

Andemo de Franz

v ulici Geppa 16
 kjer točim pristno vipavsko po 72, na dom po 64 st. liter in črno istrsko vino po 72, na dom po 64 st. liter, kakor tudi Krnovo pivo. Postrežem tudi lahko ob vsaki uri z najizvrstnejšo kuhinjo in z mrzlimi jedili.

Tovariš Josip Furlan.

Uljudno naznanjamo da smo otvorili popolnoma novo urejeno

trgovino izgotovljenih oblek za

gospo, gospode in otroke

ter zagotavljamo točno in solidno postrežbo, kakor tudi najnižje stalne cene. Priporočamo se najodličnejšim spoštovanjem

Bohinec & Co. - Trst

Via delle Torri št. 2 (za orkviže sv. Antona novega).

Slovanska knjigoveznica v Trstu

ANTON REPENŠEK ul. Cecilia št. 9.

priporoča se sl. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela od najpriprosteje do najfinejše vrste.

Postrežba točna in solidna.

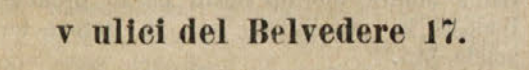

Kje se snidemo vsi delavci ob nedeljah in praznikih?

„Pri stari Breskvi“

v gostilni Hinka Kosiča v ulici del Belvedere 17.

kjer dobimo dobrega terana vipavca in istrsko vino ter vsake vrste jedila gorka in mrzla.

pekarna Josip Vatovec:

ulica Sette Fontane 83, Trst s prodajo sladščič. - Vsak čas svež kruh. Postrežba na dom.

Može iz prvih ogrskih mlinov. Dezertni prepečenoi.

Gostilna društva Jadra

ul. S. Marco št. 17. toči najizvrstnejše

vipavsko

najbolje

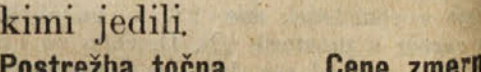
istrsko vino

in pristni

kraški teran

Postreže z mrzlimi in gorkimi jedili.

Postrežba točna. Cene zmerne.

pekarni in sladščičarni

v ulici CASERMA 17, in na TRGU CASERMA 4, kjer ima na razpolago vedno svež kruh najfinejše sladščiče, potice itd. ter razne likerje in vina v buteljkah. Udani Alojz Gul.

NOVO POGREBNO PODJETJE

v Trstu, ul. Vincenzo Bellini 13, telefon 1402

tik cerkve sv. Antona novega. Bogato preskrbljeno z najlepšo in vso pogrebno opravo. Mrtvaški vozovi na izbero, za prireditve vsakovrstnih pogrebov.

Lastna izdelovalnica in zaloga vencev in raznih ovetlic itd. Prodaja vsakovrstnih predmetov mrtvaške stroke. Zaloga voščenic svež, z lastno tovarno. — Prodaja na debelo in na drobno.

Sprejema naročila za prirejanje pogrebov na dežo in v inozemstvo. VODSTVO.

K13 V. Dobauschek K13

samo stane krasna moška obleka iz finega blaga edino-le v zaloge izgotovljenih oblek

TRST, ul. Giosuè Carducci 11 (prej ul. Torrente), TRST.

Vrhu tega po jako nizkih cenah: barvane ali črne obleke za moške in dečke, kakor tudi oblečice za otroke. — Paletots, površniki, raglau, ulster, jape, jopiči, telovniki, hlače, modre bluze za kovače in mehanike, klobuki, kape, pletenine, spodnje hlače, srajce, naprsniki, ovratniki, ovratnice, zapestniki, nogovice in druge potrebščine za moške.

Izdelujejo se obleke po meri. Govori se slovensko.

OSREDNJA BANKA ČEŠKIH HRANILNIC

Delniška glavica: K 10.000.000. Podružnica v Trstu — Piazza del Ponterosso 3. Vlog okoli: K 85.000.000. Naslov za brz.: SPOROBANKA

4 1/4 % vloge na knjižice. Vloge na tekoči račun do 4 1/4 %

Menjalnica. BANČNO TRGOVANJE VSEH VRST. — Premijene vloge po 4 3/4 %

Centrala denarnih zavodov avstro-ogrskih. — Izdaja sirotinsko-varne 4 % bančne obligacije

JADRANSKA BANKA v TRSTU

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje)

KUPUJE IN PRODAJA VREDNOSTNE PAPIRJE (RENTE, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA, PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.) VALUTE IN DEVIZE PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO LEŽEOE V JAVNIH SKLADIŠČIH. Eskompt menic in inkaso, borzna naročila SAFE-DEPOSITS Promese k vsem žrebanjem. — Zavarovanje srečk. Menjalnica

Uradne ure: 9 — 12., 2-30 — 5.30. — Brzjavni: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 793.

Restavracija, Trst — Grand Hôtel BALKAN — Trst Kavarna, cene zmerne.